7/6107

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan
771

.../.../2005

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: a) Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı ifadeli, 16/05/2005 tarihli ve A.01.0.GNS. 0.10.00.02-11028 sayılı yazınız,
b) 25/05/2005 tarihli ve 586 sayılı yazımız.

İlgi (a) yazınız ekinde alınan ve İzmir Milletvekili Hakkı Ülkü tarafından Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/6107 Esas No.lu soru önergesiyle ilgili cevaba esas teşkil edecek bilgilerin derlenebilmesi için ilgi (b) yazımızla, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 99. maddesinin beşinci fıkrası uyarınca bir aylık ek süre verilmesi istenilmiştir.

Söz konusu soru önergesine verilen cevap örneği iki nüsha hâlinde ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Cemil ÇİÇEK
Bakan

EK:
Soru önergesi cevabı (2 adet)

7/6107

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan

.../.../2005

Sayın Hakkı ÜLKÜ
İzmir Milletvekili
T.B.M.M.

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/6107 Esas No.lu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

Anayasamızın "Mahkemelerin kuruluşu" kenar başlıklı 142. maddesinde "Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi, yargılama usulleri ancak kanunla düzenlenir." hükmünün yer aldığı;

Adlî yargı sistemimizde mahkemelerin, 01/06/2005 tarihinde yürürlüğe giren 26/09/2005 tarihli ve 5235 sayılı Adlî Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun yürürlüğe girmesinden önceki dönemde, 8 Nisan 1340 (08/04/1924) tarihli ve 469 sayılı "Mehâkimi Şer'iyenin İlgasına ve Mehâkim Teşkilâtına Ait Ahkam Muadil Kanun" çerçevesinde kurulduğu; bu Kanun ile yalnızca ilk derece mahkemeleri teşkilâtının düzenlendiği;

Adlî yargı sistemimizdeki mahkemelerin kuruluşuna esas olan bu Kanun çerçevesinde hemen hemen her ilçede sulh ve asliye mahkemelerinin kurulduğu, bunların ceza ve hukuk mahkemeleri olarak ikiye ayrıldığı; ayrıca ihtiyaç bulunan yerlerde de ağır ceza mahkemelerinin kurularak faaliyete geçirildiği; bu ana mahkemeler dışında bazen özel kuruluş kanunlarıyla, bazen de bir konuda yasal düzenleme yapılırken "bu kanundan doğan davalara kurulacak ihtisas mahkemelerinde bakılır ve yargı çevresi ise Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenir veya değiştirilir" şeklinde hüküm getirilerek ihtisas mahkemelerinin kurulması ve yargı alanlarının belirlenmesi imkânının getirildiği;

30/01/1950 tarihli ve 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 1. maddesinin birinci fıkrasında, "İş Kanununa göre işçi sayılan kimselere (o kanunun değiştirilen ikinci maddesinin Ç, D ve E fıkralarında istisna edilen işlerde çalışanlar hariç) işveren veya işveren vekilleri arasında iş akdinden veya İş Kanununa dayanan her türlü hak ve iddialarından doğan hukuk uyuşmazlıklarının çözülmesi ile görevli olarak lüzum görülen yerlerde iş mahkemeleri kurulur.", üçüncü fıkrasında,"İş mahkemesi kurulmamış olan yerlerdeki bu davalara o yerde görevlendirilecek mahkeme tarafından, temsilci üyeler alınmaksızın, Bu Kanundaki esas ve usullere göre bakılır.", son fıkrasında ise, "Fiilî ve hukukî imkânsızlıklar dolayısıyla iş mahkemesinin toplu olarak görevini yapamadığı hallerde de yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır." hükmüne yer verildiği,

Malûmlarıdır.

Bu hükümler ile ihtisas mahkemesi olarak iş mahkemelerinin kurulması imkânı sağlanmış olmasına rağmen, iş mahkemelerinin yargı çevrelerinin nasıl belirleneceği hususunun düzenlenmediği; 3030 sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun 5. maddesinde yer alan "Büyükşehir belediyesi bulunan ilçelerde, o ilin adı ile anılan mahkemeler ile Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki ilçelerin adı ile anılan mahkemelerin yargı çevrelerinin, ilçe sınırlarına bakılmaksızın, Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hâkimler ve

7/6107

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan

.../.../2005

Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenir." hükmüne istinaden, iş mahkemeleri konusunda, Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca verilen 11/11/2002 tarihli ve 520 sayılı kararının;

"I - Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun, iş mahkemelerinin yargı çevrelerinin belirlenmesiyle ilgili olarak daha önce vermiş olduğu, aşağıdaki ilkelere aykırı tüm kararlarının kaldırılmasıyla,

II – Büyük Şehir Belediyesi sınırları içerisindeki ilçe ile diğer ilçelerin adı ile kurulu ağır ceza merkezlerinde oluşturulan müstakil iş mahkemelerinin yargı çevresinin, yalnız büyük şehir belediyesi sınırları içerisinde kalan ilçeleri kapsamına alacak biçimde, ağır ceza mahkemesinin yargı çevresi olarak tespitine,

III – Büyük Şehir Belediyesi oluşturulmamış il ve ilçe ağır ceza merkezleriyle ağır ceza mahkemesi bulunmayan (büyük şehir belediye hudutları içerisindekiler dâhil olmak üzere) ilçelerde kurulu müstakil iş mahkemelerinin yargı çevresinin, merkez ilçe ile ilçe idarî teşkilât sınırları olarak belirlenmesine,

IV- Müstakil iş mahkemesi kurulmamış olan il merkezleri ile ağır ceza mahkemesi bulunan ve bulunmayan (büyük şehir belediye sınırları dışında kalan mülhakatlar da dâhil olmak üzere) diğer ilçelerde, 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunundan kaynaklananlarla özel kanunlarda iş mahkemelerinde görüleceği belirtilen iş davalarının, yargı çevreleri asliye hukuk mahkemesinin yargı çevresi ile aynı olmak üzere,

1) Bir asliye hukuk mahkemesi olan yerlerde bu mahkemede,

2) Birden fazla asliye hukuk mahkemesi bulunan yerlerde, (1) numaralı asliye hukuk mahkemesinde,

Çözümlenmesi biçiminde saptanmasına,

V – Bu kararın ilânına kadar açılmış olan davaların açıldığı mahkemelerde görülmeye devam olunması, ilândan sonra açılacak davaların belirlenen yeni yargı alanlarına göre açılmaları gerektiğine"

Şeklinde olduğu ve bu kararın Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğünün 19/11/2002 tarih ve 89479 sayılı Genelgesi ile teşkilâta duyurulduğu;

Öte yandan, 10/07/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyeleri Kanununun 31. maddesi ile 3030 sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun yürürlükten kaldırıldığı; söz konusu Kanun ile büyükşehir belediyelerinin sınırlarının genişletildiği ve daha önceleri büyükşehir belediyesi sınırlarına dâhil olmayan bir kısım ilçelerin bu sınırlara dâhil edildiği; ancak, büyükşehir belediyelerine dâhil ilçelerde, o ilin adı ile anılan mahkemelerin yargı çevrelerinin belirlenmesi konusuna ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmemesinin kurulu bulunan iş mahkemelerinin yargı çevrelerinin nasıl belirleneceği konusunda uygulamada tereddütleri doğurduğu; ortaya çıkan sorunların giderilmesi ve uygulamada birliğin sağlanması amacıyla Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde kalan ağır ceza merkezlerinin mülhakatındaki iş mahkemelerinin faaliyetlerinin dondurulduğu ve bu mahkemedeki işlerin ağır ceza merkezlerinde ilâveten kurulan iş mahkemelerine devredildiği; bu tasarrufun Aliağa İlçesinden başka Körfez, Beykoz ve Büyükçekmece ilçelerinde de uygulandığı;

7/6107

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan

.../.../2005

Aliağa İlçesinde iş mahkemesi dışında ihtisas mahkemesinin bulunmadığı; Karşıyaka Adliyesinde görülmekte olan iş davalarının sayısının dikkate alınarak, öncelikle Karşıyaka İlçesinde (2) numaralı İş Mahkemesinin kurulup faaliyete geçirildiği; akabinde Aliağa İş Mahkemesinin faaliyetinin dondurularak bu Mahkemede görülmekte olan iş davalarının Karşıyaka (2) numaralı İş Mahkemesine devredildiği; Aliağa İş Mahkemesinin müstemir yetkili olan Hâkiminin Karşıyaka (2) Numaralı İş Mahkemesinde çalışmak üzere geçici yetki ile görevlendirildiği; Karşıyaka Adliyesinin, ilâveten bir iş mahkemesinin kurulmasına engel olabilecek fizikî yetersizliğinin bulunmadığı, bu hususun mahkemenin kuruluşu aşamasında göz önünde tutulduğu;

Karşıyaka Adliyesinde ilâve olarak ikinci bir iş mahkemesinin kurulup faaliyete geçirilmesi ve devredilen işlerinin bu Mahkemeye verilmesi sebebiyle, Aliağa İş Mahkemesinin faaliyetinin dondurulmasının Karşıyaka (1) numaralı İş Mahkemesine ek iş yükü getirmediği;

Aliağa İş Mahkemesinin faaliyeti dondurulurken bütün hususların ayrıntılı şekilde değerlendirildiği, yukarıda belirtilen maslahat ve zorunluluklara binaen böyle bir uygulamaya tevessül edildiği; zaman içinde değişen şartlara göre ihtiyaç duyulması halinde Aliağa İş Mahkemesinin yeniden faaliyete geçirilmesinin mümkün olduğu; mevcut durum itibarıyla böyle bir çalışmanın bulunmadığı;

Bakanlığımız kayıtlarının incelenmesinden anlaşılmıştır.

Bilgilerinize arz ederim.

Cemil ÇİÇEK
Bakan